

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина III

**Дніпро
2024**

УДК 81'1(477)

С 91

*Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 19 грудня 2024 р.)*

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 26.02.2024 р.)*

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2024. Ч. III. 295 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (14 листопада 2024 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лежнєва Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Дудник Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – провідний фахівець відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

© ВВПЗ «ДГУ», 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Вплив штучного інтелекту на розвиток психолінгвістичних моделей	6
Андрішко Олег. Інтелектуальні ігри на уроках української мови	12
Варакута Марина. Психолінгвістика тайм-менеджменту: аналіз мовних технік у боротьбі з прокрастинацією	21
Василенко Олена. Формування полікультурної компетентності студентів у сучасному багатомовному середовищі	29
Возняк Ігор. Дотепність і сарказм як словотворчі характеристики сленгової лексики (на матеріалі сучасного німецького сленгу та його англійськомовних відповідників)	36
Возняк Ігор. Лінгвістичний аналіз правових дефініцій як засобу (інструмента) техніки нормопроєктування	48
Дудник Олена. Українізація в добу визвольних змагань 1917-1921 років (регіональний аспект)	58
Зав'ялов Дмитро. Компетентнісний підхід у підготовці здобувача вищої освіти.....	68
Запотічна Роксолана. Integrating language nests into English teaching strategies ..	73
Квітинська Ліана. Семіотика – принципи програмування: небезпеки та забезпечення	80
Кирпита Тамара, Давидова Тетяна, Левицька Світлана. Підтримка студентів із вадами слуху на заняттях з іноземної мови	92
Korsunskia Viktoriia. Die Eisbergmethode in der Kommunikationspsychologie	100
Крашеніннікова Тетяна, Руколянська Наталія, Холод Ірина. Мова як етнічна ознака в суспільстві	113
Леошенко Дмитро. Мова як чинник формування етнічного світогляду	126
Лимар Андрій. Державна мовна політика радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. як засіб мовно-культурної асиміляції	133
Лучанінова Ольга. Інформаційно-аналітичне формування здобувачів вищої освіти як особистостей і професіоналів у векторі академічно-педагогічного дискурсу	143
Моргунова Аліна. «Таємна доктрина» О. П. Блаватської як джерело міжкультурної комунікації	149
Мосейко Анжела. Роль юридичної лінгвістики у судовому процесі: аналіз впливу мови на рішення суду	157
Негодченко Ольга. Символічні елементи України в наївному мистецтві	163
Нежива Ольга. Застосування медіації при вивченні іноземної мови	175
Панков Олександр. Інноваційні методи навчання студентів з питань пожежної безпеки на об'єктах з масовим перебуванням людей	184

Пйонтик Вікторія, Романишин Наталія. Концептуалізація російсько-української війни: антропоцентричний вимір в сучасному художньому дискурсі.....	200
Поповський Анатолій. Імперський жезл злочинної Москви – кати, катівні, катування	211
Рева Ірина. Вплив імперського нарративу на світосприйняття жителів Росії в умовах російсько-української війни 2014-2024 рр. (на матеріалах відеоблогу «Vox Veritatis»)	220
Романишин Наталія, Лапчук Руслана. Вербалізація емоційних параметрів концептосфери «війна очима цивільного населення» у сучасному українському художньому дискурсі	227
Руколянська Наталія. Лексичний масив сучасної кримінально-процесуальної субмови	234
Сергієнко Наталія. Проблеми і перспективи вивчення української мови як іноземної	241
Сімічева Юлія. Використання штучного інтелекту для підвищення ефективності викладання іноземної мови у ВНЗ	248
Сковронська Ірина. Еміграційні процеси і преса української діаспори США та Канади: причини виникнення й етапи становлення	256
Хмель-Дунай Галина. Збереження культурної спадщини як елемент виховання.....	266
Якубовська Марія, Даньшова Валентина. Система ціннісних нарративів особистості в умовах війни як основа ментального здоров'я: на прикладі творчості Ярини Черногуз	274
РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ	
Бабій Олег. Довженко: погляд крізь століття	280
Д'Аміко Аліса. Контент міжмовної синергії	282
Лимар Андрій. Реабілітовані історією	284
Сковронська Ірина. Пастух Юрій «Не сушу молодості весла!»	286
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	293

8. Nezhyva O. The aspects of smart education in the world. *KhazarJournal of Humanities and Social Sciences*. Khazar University Press. 202. Volume 24, № 3, 62-72. DOI: 10.5782/2223-2621.2021.24.3.62
9. North B., Piccardo E. Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR. *Language teaching*. 2016. № 49. P. 455–459.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ З ПИТАНЬ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА ОБ'ЄКТАХ ІЗ МАСОВИМ ПЕРЕБУВАННЯМ ЛЮДЕЙ

Олександр ПАНКОВ

*викладач кафедри міжкультурної комунікації та
соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

У статті автор спробував проаналізувати інноваційні методи з питань пожежної безпеки на об'єктах із масовим перебуванням людей, враховуючи інструкції щодо дій у конкретних ситуаціях: порядок організації пожежної безпеки та встановлення протипожежного режиму на об'єкті; організація пожежної безпеки на об'єктах із масовим перебуванням людей; основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів із масовим перебуванням людей; правила забезпечення евакуації людей у разі пожеж; вимоги до евакуаційних шляхів та виходів об'єктів із масовим перебуванням людей; порядок дій у разі виникнення пожежі.

У дослідженні відображено погляд автора на використання інноваційних методів під час практичних занять, які заохочують студентів досліджувати та відкривати нові речі й інструменти, щоб розширити свій розум. Поєнання теоретичних основ із інноваційними методами у практичному навчанні допоможе нам підготувати якісних фахівців із необхідними практичними навичками та вміннями щодо збереження найважливішого, що є в людини – життя.

Ключові слова: пожежа, пожежна безпека, об'єкти з масовим перебуванням людей, інноваційні методи.

In the article, the author attempted to analyse innovative methods of fire safety at places with a massive presence of people, taking into account instructions for actions in specific situations: the procedure for organising fire safety and establishing a fire regime at the facility; organisation of fire safety at facilities with a massive presence of people; basic fire safety requirements for facilities with a massive presence of people; rules for ensuring evacuation of people in case of fire; requirements for evacuation routes and exits of facilities with a massive presence of people;

The study reflects the author's view on the use of innovative methods during practical classes that encourage students to explore and discover new things and tools to expand their minds. Combining theoretical foundations with innovative methods in practical training will help us to prepare quality professionals with the necessary practical skills and abilities to save the most important thing a person has - life.

Keywords: fire, fire safety, facilities with massive presence of people, innovative methods.

Постановка наукової проблеми та її значення. Щороку на Землі виникає понад 6 млн. пожеж. Із них більше 60 тисяч – в Україні. Пожежі є серйозною

проблемою для багатьох країн світу. Водночас збільшуються економічні, екологічні, соціальні втрати від них, зростає кількість жертв. У нашій державі щорічно гине близько 4 тисяч людей. Так, за 2024 рік на об'єктах соціально-культурної, громадської та адміністративної сфери сталося майже 700 надзвичайних ситуацій, пов'язаних із вогнем. Необхідно зазначити, що для сучасної пожежі часто характерний швидкий розвиток. За лічені хвилини може виникнути реальна загроза життю та здоров'ю людей; безповоротно можна втратити матеріальні цінності, на відновлення яких знадобляться роки. Особливу небезпеку стихійний вогонь становить на об'єктах із великою кількістю людей, оскільки при незадовільному протипожежному захисті може спричинити їх масову загибель. Твердження, що пожежі легше запобігти, ніж потім її гасити, весь час актуальне. Тому складовою частиною діяльності посадових осіб, працівників підприємств, установ, організацій та підприємців обов'язково має бути забезпечення пожежної безпеки. Вкрай важливо усунути всі умови виникнення таких надзвичайних ситуацій, а також передбачити засоби для мінімізації їх наслідків.

Метою статті є аналіз інноваційних методів з питань пожежної безпеки на об'єктах із масовим перебуванням людей, враховуючи інструкції щодо дій в конкретних ситуаціях.

Виклад основного матеріалу. Для початку варто пояснити, що це за явище та зосередитися на основних причинах пожеж.

Пожежа – це неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується в часі і просторі. Горіння виникає за одночасної наявності у певному співвідношенні трьох основних умов: горючої речовини (матеріалу), окисника (кисню у повітрі) та джерела займання. Основними причинами пожеж є: необережне поводження з вогнем (питома вага від загальної кількості – 55 %); порушення правил пожежної безпеки при влаштуванні та експлуатації електроустановок (20 %); порушення правил пожежної безпеки при влаштуванні та експлуатації печей (15 %); підпали (5 %); пустощі дітей з вогнем (1 %).

Пожежі поділяються на *природні* та *антропогенні*. До природних належать пожежі, що виникають внаслідок прямих ударів блискавки, виверження вулканів, самозаймання торфу, вугілля тощо. Кількість таких пожеж незначна – менше 1 %. Антропогенні пожежі прямо чи побічно пов'язані з людським чинником, тобто з пожежонебезпечною діяльністю людини або бездіяльністю людини щодо запобігання пожежонебезпечним ситуаціям. Такі пожежі виникають у 99 випадках зі 100.

Маємо пояснити студентам і *порядок організації пожежної безпеки та встановлення протипожежного режиму на об'єкті*. Забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій покладається на їх керівників та уповноважених керівниками осіб, якщо інше не передбачено відповідним договором. Керівник підприємства повинен призначити відповідальних за пожежну безпеку окремих будівель, споруд, приміщень, діляниць, технологічного та інженерного устаткування, а також за стан і експлуатацію технічних систем протипожежного захисту. Обов'язки щодо забезпечення пожежної безпеки, утримання і експлуатації засобів протипожежного захисту мають бути відображені у відповідних посадових документах (функціональних обов'язках, інструкціях, положеннях тощо).

На кожному підприємстві з урахуванням його пожежної небезпеки наказом повинен бути встановлений відповідний протипожежний режим, а саме мають бути визначені: місце для паління та застосування відкритого вогню, використання побутових нагрівальних приладів тощо; порядок проведення тимчасових пожежонебезпечних робіт; правила проїзду і стоянки транспортних засобів; порядок відключення від мережі електрообладнання в разі пожежі; порядок проходження посадовими особами навчання і перевірки знань з питань пожежної безпеки, а також проведення з працівниками протипожежних інструктажів та занять з пожежно-технічного мінімуму з призначенням осіб, відповідальних за їх проведення; порядок організації експлуатації та обслуговування наявних засобів протипожежного захисту (протипожежного

водопостачання, насосних станцій, установок пожежогасіння, сигналізації, димовидалення, вогнегасників тощо); порядок проведення планово-попереджувальних ремонтів, оглядів електроустановок, вентиляційного, технологічного та іншого інженерного обладнання; порядок огляду й закриття приміщень після закінчення роботи; дії працівників у разі виникнення пожежі; порядок збирання членів ДПД і відповідальних посадових осіб у разі виникнення пожежі, виклику вночі, у святкові та вихідні дні. Працівники повинні бути ознайомлені з цими вимогами на інструктажах, під час проходження пожежно-технічного мінімуму.

Саме тут можуть допомогти елементи інноваційних методів навчання, які заохочують студентів досліджувати та відкривати нові речі й інструменти, щоб розширити свій розум. Сьогодні можна знайти платформи в онлайн, які сприяють залучанню двох, трьох і більше студентів одночасно до виконання конкретного завдання. Іноді анонімність відповіді на поставлене питання дозволяє здобувачам вищої освіти помилятися без осудження аудиторії або викладача, а також відкрито висловлювати власну думку щодо конкретних дій і виправляти помилки.

Необхідно пояснити здобувачам вищої освіти і *організацію пожежної безпеки на об'єктах із масовим перебуванням людей*:

1. Керівники, персонал та інші працівники закладів, установ і організацій (далі – працівники закладів, установ і організацій), а також учні, вихованці, студенти, особи, які відпочивають, зобов'язані знати і виконувати правила пожежної безпеки, а в разі пожежі – вживати всіх залежних від них заходів до евакуації людей і гасіння пожежі.

2. Відповідальність за пожежну безпеку закладів, установ і організацій несуть їх керівники та уповноважені ними особи, які залежно від характеру порушень і наслідків несуть адміністративну, кримінальну чи іншу відповідальність згідно з чинним законодавством.

3. У кожному закладі має бути встановлено відповідний протипожежний режим і порядок оповіщення людей про пожежу, з якими потрібно ознайомити всіх працівників.

4. Навчання та перевірка знань з питань пожежної безпеки керівних працівників і спеціалістів проводиться один раз на три роки одночасно з перевіркою знань з питань охорони праці.

5. Керівник (власник) закладу, установи, організації **зобов'язаний**:

- призначати відповідальних осіб за протипожежний стан усіх структурних підрозділів. Обов'язками цих осіб є організація та підтримання протипожежного режиму, а саме: підготовлення і розроблення відповідних наказів, інструкцій; організація та проведення протипожежних інструктажів; підготовка планів евакуації, а також їх практичне відпрацювання; організація дій персоналу на випадок пожежі; контроль за проходженням посадовими особами навчання й перевірки знань з питань пожежної безпеки; контроль за експлуатацією та обслуговуванням наявних технічних засобів протипожежного захисту (протипожежного водопроводу, установок пожежної сигналізації, автоматичного пожежогасіння, первинних засобів пожежогасіння);

- здійснювати контроль за дотриманням встановленого протипожежного режиму, вживати заходів щодо запобігання пожежної небезпеки і усунення недоліків, що спричиняють пожежну небезпеку;

- забезпечити об'єкт первинними засобами пожежогасіння відповідно до норм, а також пожежним обладнанням та установками автоматичного виявлення і гасіння пожеж;

- організувати вивчення вимог пожежної безпеки і проведення протипожежного інструктажу з працівниками закладів, установ і організацій, визначати терміни, місце і порядок проведення інструктажу з пожежної безпеки, а також список посадових осіб, на яких покладається його проведення. Особи, які не пройшли навчання, протипожежного інструктажу і перевірки знань з питань пожежної безпеки, до роботи не допускаються;

- організувати в закладах і установах пожежно-технічну комісію відповідно до НАПБ Б.02.003-2009;

- забезпечити розроблення і затвердити план евакуації та порядок оповіщення людей, який встановлює обов'язки і дії працівників закладів і установ на випадок виникнення пожежі. План евакуації та порядок евакуації повинні переглядатися один раз на три роки з урахуванням умов, що постійно змінюються; проводити практичні заняття щодо відпрацювання планів евакуацій не рідше одного разу на півріччя в закладах і установах (в установах сезонного типу – на початку кожної зміни);

- установити порядок огляду й закриття приміщень та будівель після закінчення занять і роботи закладів та установ;

- здійснювати контроль за дотриманням пожежної безпеки орендними організаціями;

- забезпечити своєчасне виконання заходів пожежної безпеки, запропонованих органами Державної служби України з надзвичайних ситуацій та органами державної виконавчої влади і прийнятих у межах їх компетенції.

6. Відповідальність за пожежну безпеку структурних підрозділів закладів, установ і організацій несуть їх керівники. Обов'язки щодо забезпечення пожежної безпеки, утримання та експлуатації засобів протипожежного захисту мають бути відображені у відповідних посадових документах (функціональних обов'язках, інструкціях, положеннях тощо).

7. Для працівників охорони (сторожів, вахтерів, вартових тощо) необхідно розробити інструкцію, в якій слід визначити їхні обов'язки щодо контролю за додержанням протипожежного режиму, огляду території і приміщень, порядок дій в разі виявлення пожежі, спрацювання засобів пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння, а також вказати, кого з посадових осіб викликати в нічний час у разі пожежі.

8. У закладах із цілодобовим перебуванням людей черговий у вихідні та святкові дні, а також у вечірні й нічні години зобов'язаний, заступаючи на

чергування: перевірити наявність і стан засобів пожежогасіння, справність телефонного зв'язку, чергового освітлення та пожежної сигналізації; пересвідчитися, що всі шляхи евакуації (коридори, сходові майданчики, тамбури, фойє, холи, вестибюлі) не зашарашено, а двері евакуаційних виходів у разі потреби можна безперешкодно відчинити; у разі виявлення порушення протипожежного режиму і несправностей, внаслідок яких може виникнути пожежа, вжити заходів щодо їх усунення, а в разі потреби повідомити керівника або працівника, що його заміщає; мати списки (журнали обліку) осіб, які перебувають у закладі, знати місця їх розміщення; постійно мати при собі комплект ключів від дверей евакуаційних виходів та воріт, автомобільних в'їздів на територію закладу, а також ручний електричний ліхтар.

9. У кожному структурному підрозділі закладу, установи і організації має бути розроблена конкретна інструкція щодо заходів пожежної безпеки. Інструкція опрацьовується керівником структурного підрозділу, затверджується керівником вищого рівня і розміщується на видному місці.

У такому разі варто зосередити увагу здобувачів вищої освіти на відповідальність за пожежну безпеку структурних підрозділів закладів, установ і організацій несуть їх керівники. У будівлях та спорудах, що мають два поверхи і більше, у разі одночасного перебування на поверсі більше 25 осіб мають бути розроблені й вивішені на видних місцях плани (схеми) евакуації на випадок пожежі. Необхідність забезпечення планами евакуації одноповерхових будівель та споруд визначається місцевими органами держпожнадзора з урахуванням пожежної небезпеки, кількості людей, площі тощо.

11. У навчальних закладах, культурно-просвітніх та видовищних закладах, критих спортивних будівлях і спорудах, готелях, торгових підприємствах (два поверхи й більше) та інших аналогічних за призначенням об'єктах із масовим перебуванням людей (50 осіб і більше) на доповнення до схематичного плану евакуації адміністрація зобов'язана опрацювати інструкцію, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей, за якою не

рідше одного разу на півроку слід проводити практичні тренування всіх залучених працівників.

12. Для об'єктів, у яких передбачається перебування людей уночі (гуртожитки тощо), інструкції повинні передбачати два варіанти дій: у денний та нічний час.

13. У закладах з цілодобовим режимом роботи слід встановити чергування персоналу без права сну в нічний час. У приміщенні для чергових має бути телефонний зв'язок. На випадок відключення електроенергії працівники закладів повинні мати електричні ліхтарі. Кількість ліхтарів визначається з урахуванням особливостей закладу, наявності чергового персоналу, кількості людей у будівлі, але не менше одного ліхтаря на кожного працівника, який чергує на об'єкті у вечірній або нічний час.

На відпрацювання такого теоретичного матеріалу можна задіяти технології віртуальної реальності. Так можна навчити студентів практичним діям від гасіння пожежі до евакуації людей з актового залу.

Основні вимоги пожежної безпеки до об'єктів із масовим перебуванням людей містить важливу теоретичну інформацію.

Утримання території

1. Територію закладів слід постійно утримувати в чистоті. Відходи горючих матеріалів, опале листя та суху траву слід регулярно прибирати і вивозити з території у місця, погоджені відповідними органами державного нагляду.

2. Територія об'єктів повинна мати зовнішнє освітлення, яке дозволяє швидко знайти пожежні драбини, протипожежне обладнання, евакуаційні виходи будинків та споруд.

3. Територія установи, а також будівлі, споруди, приміщення мають бути забезпечені відповідними знаками безпеки згідно з ГОСТ 12.4.026-76 «ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности» (зі змінами, внесеними ДСТУ ISO 6309:2007).

4. Дороги, проїзди та під'їзди до будівель, а також доступи до пожежного інвентарю та обладнання мають бути завжди вільними. Про закриття окремих ділянок доріг або проїздів у зв'язку з проведенням ремонтних робіт чи з інших причин, які перешкоджають проїзду пожежних автомобілів, слід негайно повідомити підрозділи пожежної охорони. На період виконання ремонту доріг у відповідних місцях необхідно встановити покажчики напрямку об'їзду або влаштувати переїзди через ділянки, що ремонтуються.

5. Протипожежні розриви між будівлями забороняється використовувати для зберігання матеріалів і обладнання, а також для стоянки автотранспорту. У закладах, де відсутні гаражі, дозволяється стоянка автотранспорту на території, за умови вільних проїздів і проходів, на відстані не менше 10 м від будівлі.

6. На території закладів не дозволяється розкладати вогнища, спалювати сміття і влаштовувати відкриті печі, викидати незагашене вугілля та попіл на відстані менше 15 м від будівель та споруд закладу.

7. Будівництво тимчасових будівель та споруд на території закладів може здійснюватися лише за наявності проектної документації, яка пройшла попередню експертизу в органах державного пожежного нагляду.

8. На ділянках території, де можливі скупчення горючих газів або парів, проїзд автомашин та іншого транспорту не дозволяється. Про це повинні інформувати відповідні покажчики (написи).

9. Не дозволяється залишати поблизу будівель і споруд бочки з легкозаймистими та горючими рідинами, балони зі зрідженим і стисненим газом, порожні бочки і балони.

10. В установах із масовим перебуванням людей забороняється паління. На території установ, де паління дозволяється, керівництво зобов'язане визначити і обладнати спеціальні місця для цього, позначити їх знаком або написом, установити урну або попільницю.

11. На території закладу необхідно встановлювати пожежні щити (стенди) з розрахунку один щит на площу 5000 кв. м. До комплекту засобів пожежогасіння,

розміщених на ньому, слід включати: вогнегасники – 3 шт.; ящик із піском – 1 шт.; покривало з негорючого теплоізоляційного матеріалу або повсті розміром 2х2 м – 1 шт.; гаки – 3 шт.; лопати – 2 шт.; ломи – 2 шт.; сокири – 2 шт. Ящики для піску повинні мати місткість 0,5, 1 або 3 куб. м та бути укомплектованими совковою лопатою.

Утримання будівель, приміщень та споруд

1. Усі будівлі, приміщення та споруди закладів, установ і організацій повинні постійно утримуватися в чистоті.

2. У кожному приміщенні повинна бути вивішена табличка, на якій вказано прізвище відповідального за пожежну безпеку, номер телефону найближчої пожежної частини, а також розміщена інструкція з пожежної безпеки.

3. Вибухопожежонебезпечні приміщення у багатоповерхових будівлях повинні розміщуватися поблизу зовнішніх стін верхніх поверхів.

4. Протипожежні системи, установки, устаткування приміщень, будівель та споруд (протидимний захист, пожежна автоматика, протипожежне водопостачання, протипожежні двері, клапани та інші захисні пристрої) слід постійно утримувати у справному стані.

5. У будівлях закладах освіти групи дітей молодшого віку слід розміщувати на нижніх поверхах.

6. Наповнюваність приміщень має відповідати встановленим нормам.

7. Розміщення меблів та обладнання у приміщеннях не повинно перешкоджати евакуації людей і доступу до засобів пожежогасіння.

8. У приміщеннях, де перебувають люди, килими, паласи, килимові доріжки тощо повинні бути щільно прикріплені до підлоги.

9. Будівлі установ повинні бути обладнані засобами оповіщення людей про пожежу. Для оповіщення можна використовувати: внутрішню телефонну та радіотрансляційну мережу; спеціально змонтовані мережі мовлення; дзвінки та інші звукові сигнали.

10. Двері, люки горищних і технічних приміщень (насосних, вентиляційних камер, бойлерних, складів, комор, електрощитових тощо) повинні бути постійно зачинені. На дверях слід вказувати місце зберігання ключів, доступне для отримання їх у будь-який час доби. На дверях (люках) горищних і технічних приміщень мають бути написи, що визначають призначення приміщення.

11. Дахові вікна горищних приміщень мають бути заklenі і закриті.

12. Прямки вікон підвальних і цокольних приміщень слід утримувати у чистоті. Не допускається встановлювати на прямках та люках незнімні металеві ґрати, захаращувати прямки і закладати цеглою віконні отвори.

13. Одяг і взуття слід сушити у спеціально призначених приміщеннях, які обігріваються радіаторами водяного опалення.

14. Вогневі та зварювальні роботи можна виконувати тільки з письмового дозволу керівника закладу, установи чи організації з оформленням наряду-допуску. Ці роботи мають проводитися згідно з вимогами правил пожежної безпеки під час проведення зварювальних та інших вогневих робіт.

15. Користуватися прасками в закладах чи установах дозволяється лише в спеціально відведених приміщеннях під наглядом працівника закладу. Використання приміщень для іншої мети, наприклад, для зберігання білизни, не дозволяється. Прасувати дозволяється лише прасками зі справними терморегуляторами та світловими індикаторами ввімкнення. Праски повинні встановлюватися на підставках із вогнетривких матеріалів.

16. Пошкодження вогнезахисних покриттів (штукатурки, спеціальних фарб, лаків, обмазок тощо) будівельних конструкцій, повітроводів потрібно негайно усувати. Після оброблення (просочення) антипіренами дерев'яних конструкцій, тканин та інших горючих матеріалів необхідно скласти акт про проведення роботи підрядною організацією. Перевірку стану вогнезахисного оброблення слід проводити не менше одного разу на рік зі складанням акта перевірки.

17. Усі будівлі і приміщення мають бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння.

18. Після того, як усі особи залишать приміщення, працівники закладу чи установи повинні оглянути його, усунути виявлені недоліки та зачинити приміщення, знеструмивши електромережу.

Завдяки технологіям змішаного навчання, ми можемо проводити з конкретних тем вікторини, мозкові штурми тощо. Важливу роль у поясненні теми відіграє презентаційний матеріал. Проте особливу вагу необхідно звенути на підхід взаємонавчання. Одним із прийомів якого є: говорити в голос вивчений матеріал з метою навчання інших.

Важливо пояснювати здобувачам вищої освіти *методику та правила забезпечення евакуації людей у разі пожежі*. Працівники охорони (сторожі, вахтери, вартові) в разі виявлення пожежі, спрацювання засобів пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння повинні діяти відповідно до заздалегідь розробленої інструкції, в якій визначаються їх обов'язки щодо контролю за додержанням протипожежного режиму. Заступаючи на чергування, вони зобов'язані пересвідчитися, що шляхи евакуації не захаращено, а двері евакуаційних виходів у разі потреби можуть безперешкодно відчинятися. В організації має бути встановлено порядок оповіщення людей про пожежу, з яким необхідно ознайомити всіх працівників. Після оповіщення про пожежу до початку евакуації проходить певна затримка залежно від того, яку із систем оповіщення було використано для повідомлення про надзвичайну ситуацію.

Варто обговорити зі здобувачами вищої освіти й *вимоги до евакуаційних шляхів та виходів об'єктів із масовим перебуванням людей*, наприклад:

1. Кількість та ширина виходів, шляхи евакуації мають відповідати розрахунку з урахуванням необхідного безпечного часу евакуації. Приміщення, в яких знаходиться більше 50 осіб, повинні мати не менше двох евакуаційних виходів, які слід постійно утримувати в справному стані.

2. У залі для глядачів ширина дверних отворів, незалежно від результатів розрахунку, повинна бути не менше 1,2 м і не більше 2,4 м, а ширина проходів, розташованих навпроти виходів, – не менше ширини самих дверей.

Первинні засоби пожежогасіння:

1. Усі будівлі та приміщення об'єктів із масовим перебуванням людей повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння: вогнегасниками, ящиками з піском, бочками з водою, покривалами з негорючого теплоізоляційного полотна, грубововняної тканини чи повсті, пожежними відрами, совковими лопатами, пожежним інструментом (гаками, ломами, сокирами тощо), які використовуються для локалізації та ліквідації пожеж у початковій стадії їхнього розвитку, та засобами зв'язку.

2. Оснащувати вогнегасниками приміщення об'єктів із масовим перебуванням людей слід відповідно до Типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом МНС України від 2 квітня 2004 р. № 151. Норми належності вогнегасників для конкретних об'єктів повинні встановлюватися нормами технологічного проектування або галузевими правилами пожежної безпеки з урахуванням положень, викладених у Типових нормах належності вогнегасників. Вибір типу та необхідної кількості вогнегасників проводиться згідно з нормами належності. Тип вогнегасників потрібно вибирати, враховуючи особливості конкретного об'єкта. Громадські та адміністративно-побутові будинки на кожному поверсі повинні мати не менше двох переносних (порошкових, водопінних) вогнегасників з масою заряду вогнегасної речовини 5 кг і більше.

Крім цього, слід передбачати по одному вуглекислотному вогнегаснику з величиною заряду вогнегасної речовини 3 кг і більше: на 20 кв. м площі підлоги в офісних приміщеннях з ПЕОМ, коморах, електрощитових, вентиляційних камерах та інших технічних приміщеннях; на 50 кв. м площі підлоги приміщень архівів, машзалів, бібліотек. Місця розміщення первинних засобів пожежогасіння мають бути позначені у планах евакуації.

3. Ручні вогнегасники слід вішати на вертикальні конструкції на висоті не більше як 1,5 м від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника або розміщувати у пожежних шафах разом з пожежними кранами, у спеціальних

тумбах або на пожежних стендах. На стендах або пожежних щитах рекомендується компактно розміщувати вогнегасники, пісок, лопати, ломи, покривала вогнетривкі, списки добровільних пожежних дружин, інструкцію з правил пожежної безпеки. Стенди або пожежні щити слід встановлювати в приміщеннях на видних та легкодоступних місцях, за можливості ближче до виходу із приміщення.

4. Вогнегасники повинні встановлюватися так, щоб можна було визначити тип вогнегасника, прочитати на його корпусі інструкцію з користування, а також щоб зручно було його зняти.

5. Вогнегасники мають розміщуватися у легкодоступних місцях, які унеможливають їх пошкодження, попадання прямих сонячних променів та атмосферних опадів, безпосередню дію на них опалювальних та нагрівальних приладів.

6. Потрібно розміщувати вогнегасники так, щоб вони не заважали евакуації людей.

7. Вогнегасники, які розміщуються поза приміщенням або в неопалюваних приміщеннях, слід знімати на холодний період. У цьому разі на пожежних стендах має бути інформація про місце їх розміщення.

8. На період перезарядки і технічного обслуговування вогнегасників, пов'язаного з їх ремонтом, на заміну мають бути встановлені вогнегасники з резервного фонду.

9. Під час експлуатації та технічного обслуговування вогнегасників слід керуватися вимогами, викладеними в паспортах заводів-виробників, та затвердженими в установленому порядку регламентами технічного обслуговування вогнегасників кожного типу.

10. Повсякденний контроль за зберіганням, вмістом і постійною справністю первинних засобів пожежогасіння здійснюється особами, призначеними наказом керівника закладів, установ і організацій.

11. Використання первинних засобів пожежогасіння для господарських та інших потреб, не пов'язаних з гасінням пожеж, не дозволяється.

Також необхідно пояснити *порядок дій у разі виникнення пожежі*. У разі виникнення пожежі дії працівників закладів, залучених до гасіння пожежі, мають бути спрямовані на забезпечення безпеки людей, насамперед дітей, їх евакуацію та рятування. Працівник закладу, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління, підвищення температури у приміщенні тощо), зобов'язаний: сповістити про пожежу керівника закладу або працівника, що його заміщує; негайно повідомити про це за телефоном 101 пожежно-рятувальну службу (при цьому необхідно назвати адресу об'єкта, вказати кількість поверхів будівлі, місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище); за потреби викликати інші аварійно-рятувальні служби (медичну, газорятувальну тощо); задіяти систему сповіщення людей про пожежу; розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації; організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходів до гасіння пожежі наявними в установі засобами пожежогасіння.

Керівник установи або працівник, що його заміщує, який прибув на місце пожежі, зобов'язаний: перевірити, чи повідомлено до пожежної охорони про виникнення пожежі; здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежних підрозділів; організувати перевірку наявності всіх евакуйованих з будівлі за списками і журналами (якщо такі є); призначити для зустрічі пожежних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел.

У разі загрози для життя людей необхідно негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби: перевірити включення в роботу автоматичної (стаціонарної) системи пожежогасіння; вилучити з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі; у разі потреби викликати до місця

пожежі медичну та інші служби; припинити всі роботи, не пов'язані з заходами щодо ліквідації пожежі; організувати відключення мереж електро- і газопостачання, зупинку систем вентиляції та кондиціонування повітря і здійснення інших заходів, які сприяють запобіганню поширенню пожежі; забезпечити безпеку людей, які беруть участь в евакуації та гасінні пожежі, від можливих обвалів конструкцій, дії токсичних продуктів горіння і підвищеної температури, ураження електрострумом тощо; організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складування і забезпечити, при потребі, їх охорону; інформувати керівника пожежного підрозділу про наявність людей у будівлі.

Інноваційні підходи дозволяють використовувати 3D-друк, який виводить на новий рівень вивчення теоретичного матеріалу. Навчання стає легшим, коли студент може доторкнутися до макетів вогнегасників, побачити моделі пожежного крана або гідранта. Не варто забувати і про метод перехресного навчання, наприклад: імітація пожежі на подвір'ї тощо.

Висновки. Таким чином, під час проведення евакуації та гасіння пожежі необхідно: з урахуванням обстановки, що склалася, визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи і виходи до безпечної зони у найкоротший термін; ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки (з цією метою вчителям, викладачам, вихователям, майстрам та іншим працівникам закладу, установи не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації); евакуацію людей слід починати з приміщення, у якому виникла пожежа, і суміжних з ним приміщень, на які може поширитися вогонь і продукти горіння; виставити пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа; утримуватися від відчинення вікон і дверей, а також від розбивання скла, щоб вогонь і дим не поширилися на суміжні приміщення; залишаючи приміщення або будівлі, що постраждали від пожежі, потрібно зачинити за собою всі двері та вікна. Поєнання теоретичних основ із інноваційними методами у практичному навчанні допоможе нам

підготувати якісних фахівців із необхідними практичними навичками та вміннями щодо зберігання найважливішого, що є в людини – життя.

Список використаної літератури

1. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України від 19 жовтня 2004 р. № 126.
2. НАПБ Б.02.005-2003 «Типове положення про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України», затвердженого наказом МНС України від 29 вересня 2003 р. № 368.
3. НАПБ Б.02.003-2009 «Типове положення про пожежно-технічну комісію», затвердженого наказом МНС України від 20 травня 2009 р. № 347.
4. «Технічне обслуговування систем протипожежного захисту» до ДБН В.2.5-56:2010 «Системи протипожежного захисту».
5. ГОСТ 12.4.026-76 «ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности» (зі змінами, внесеними ДСТУ ISO 6309:2007).
6. Типові норми належності вогнегасників, затверджених наказом МНС України від 2 квітня 2004 р. № 151.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: АНТРОПОЦЕНТРИЧНИЙ ВИМІР В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Вікторія ПЙОНТИК

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Національного університету «Львівська політехніка»*

Наталія РОМАНИШИН

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики,
Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Національного університету «Львівська політехніка»*

Сучасна українська художня література на воєнну тематику виступає потужним інструментом відображення соціальних, культурних та ідеологічних змін, зумовлених тривалим збройним конфліктом. У статті розглядаються твори Артема Чеха, Валерія Ананьєва, Андрія Гуменюка, Валерія Пузіка та інших авторів, які не лише відтворюють фізичні реалії війни, але й глибоко досліджують її вплив на психологічний стан індивідів і суспільства в цілому. Автори творів використовують концепти, як-от війна, смерть, національна ідентичність, травма та колективна пам'ять, щоб передати різноманітність людських переживань і значення національних символів. У статті описано процес художньої концептуалізації антропоцентричних аспектів війни, сприйняття та відображення ключових соціальних та індивідуальних концептів, їхнє текстуальне профілювання та зміст, підкреслено значення когнітивної стилістики, яка дозволяє простежити, як через мову та стилістичні прийоми відбувається концептуалізація війни, формується образ ворога і героя, а також осмислюється соціально-психологічна травма. Література на воєнну тематику виконує важливу роль у